

Diru Teoria Moderno eta finantza- ingeniaritza

joseba felix tobar-arbulu
(josebafelix@euskaltel.net)

1. Sarrera
2. Sorry, Marxek arrazoi zuen
3. Diru teoria modernoaren funtsa
4. Zazpi gezur politika ekonomikoan
5. Gizarte segurantzaz hitz bi
6. Krisi ekonomikoa
7. Eztabaidatik bloke multipolarrerantz
8. Diru teoria modernoaren erabilera
9. Aro berria
10. Krisi ekonomikoaz haratago
11. Eurolandia: euroa eta azken krisia
12. Zipriztin ekonomikoak
13. Ekonomia hitz gutxitan
14. Euskoak, euroak eta abar...
15. Krisia: nahita sortua, induzitua izan da
16. Irtenbiderantz
17. DTMkoak, behin eta berriz
18. Eredu nazionalak: Islandia, Eskozia, Katalunia, ...
19. Euskal Herria independentziarantzko bidean
20. Zipriztin zientifikoak
21. Literatura eta DTM
22. Bukaera gisa. Eskerrak
23. Gehigarria: ANAITASUNA aldizkariko zenbait artikulua (1972, 1973 eta 1975)
24. Bibliografia

Donejurgin,

2009ko abenduan hasia
eta 2013ko urtarrilean bukatua

Ad Majorem Vasconum Libertatem

Sorry, Marxek arrazoi zuen

M-C-M': Dirua (M) inbertitzen da
ondasunak (C) produzitzeko,
zeintzuk saltzen diren diru
gehiago eskuratzearen (M')

M-M': Lukuruzko kapitalak dirua
beste era batera egiten
du

Diru Teoria Modernoaren funtsa

- (1) Banku zentralak zuzenki Gobernuaren zorra eros dezake beti, eta horrela gastu publikoa erraztu, bono merkatura jo gabe
- (2) Monetak atzerritar truke merkatuetan libreki flotatzen du
- (3) Gobernuak ez du beharrezkoa maileguz hartzea atzerritar monetetan
- (4) Edozein herrialde subiranok ez du inolako solbentzia arriskurik

Zazpi gezur politika ekonomikoan

Gobernuak fondoak bereganatu behar ditu, zergapetzearen bidez edo maileguen bidez, gastatu ahal izateko. Hots, gobernu gastuak mugatzen ditu bere zergapetze- edo mailegu-ahalmenak

Gobernu defizitekin, gure zor-zama geure seme-alabei uzten diegu

Gobernuko aurrekontu-defizitek aurrezkiak kentzen dituzte

Zazpi gezur politika ekonomikoan

Gizarte segurantzaren hondaturik dago

Merkataritza defizita jasanezko
desoreka da, zeinak enpleguak eta
outputa kentzen dituen

Aurrezkiak behar ditugu, inbertsiorako
fondoak hornitzearren

Gaur egungo defizit handiagoez biharko
zerga handiagoez esan nahi dituzte

Gizarte segurantzaz hitz bi

Greenspan-ek berak idatzi zuenez, '*gobernu bat ezin daiteke bilaka kaudimengabe bere monetaren betebeharretan*';

edo eta: '*... ez dago ezer gobernu federalari galarazteko, berak nahi duen beste diru sortzeko eta bati ordaintzeko...*'.

Krisi ekonomikoa

Eztabaidatik bloke multipolarrerantz

AEBak

Eurolandia

Txina

Errusia

India

Hego Amerika

Diru Teoria Modernoaren erabilera

AEBak eta Europa:
berdintasunak eta
ezberdintasunak

Diru jaulkitzailea

Diru erabiltzailea

Aro berria

Gaztetxo bati eskutitz irekia

Zeintzuk dira egungo aurrekontu federalaren defiziten lehen kausak?

Nola eragiten dioten aurrekontu defizitek 18 urte baino gazteago den jendeari?

Zer ari da egiten AEBko gobernuak aurrekontu defizitak gutxitzeko?

Zer egin dezake jendeak, eta batez ere eskoletako neskato-mutikoek, aurrekontu defizitak murrizteko?

Aurrekontu federalaren defizitei buruz, baldin eta nire eskolara giltzamezu bat eramango banu, zein izango litzateke?

Krisi ekonomikoaz haratago

Europar Banku Zentralak euroguneko herrialde guztien zorra erosi behar du, merkatuen zorrak likidatzeko

Emergentziazko pizgarri fiskala hornitu behar du (Wray-ren ustez 10^{12} euroko paketea) euroguneko herrialde guztien artean banatua, *per capita*-ko oinarrian. Gero gobernu bakoitzak erabakiko du nola gastatu euro horiek

Eurolandiaren konfigurazioak aldatu beharko du Europako Parlamentuaren autoritate fiskala handitzeko, fondoak hornitzearren (Eurolandiako BPGaren %10-%15eraino iritsiz; gaur %1 baino gutxiagokoa da)

Eurolandia: euroa eta azken krisia

Portugal

Irlanda

Italia

Grezia

Espania

(PIIGS)

Zipriztin ekonomikoak

Petrolioaren prezioak

Zergak eta dirua jaulkitzea:

Asked if it's tax money the Fed is spending, Bernanke said, *"It's not tax money. The banks have accounts with the Fed, much the same way that you have an account in a commercial bank. So, to lend to a bank, we simply use the computer to mark up the size of the account that they have with the Fed. It's much more akin to printing money than it is to borrowing."*

Ekonomia hitz gutxitan

Eskari agregatuaren eskasia da giltza

Euroari buruzko aurreikuspena: azken 20 urteko aurreikuspenik handiena DTMkoek egin dute

Ezjakintasunaren krisia: austeritatea da ezjakintasunaren krisi honetan guztiok adostu duten gauza bakarra

Zor subiranoa eta solbentzia loturik daude

Euskoak, euroak eta abar...

Moneta edo dirua ez da gauza material bat, aktibo-pasibo bat baizik, hots
IOU (*I owe you*) bat, alegia 'zor dizut' bat

Moneta bati estatuak ematen dio balioa, zergapetzearen bidez. Estatuak
aukeratzen du zein monetatan ordaindu behar diren zergak

Estatu subirano batek bere moneta propioa jaukitzen du. Berak nahi eta
behar duen beste moneta jaulkitzen du

Estatu horrek bera moneta debaluatu ahal du, kasu, esportazioak
areagotzeko

Estatu horrek politika fiskal apropos bat martxan jar dezake

Moneta horrek, beste monetekin batera, flotatu egiten du

Kontuz moneta 'lokalekin'. Galdera hauxe da: zeinek ematen dio balioa
moneta lokal horri?

Krisia: nahita sortua, induzitua izan da

Randall Wray ekonomialariak aspaldian salatu du egoera hori, baita nola zaborrezko kreditu eta aktiboekin jolasten ari ziren eta zer dela eta krisia sortu zuten ere

Are gehiago, FBI-koek argi eta garbi zekiten, aspalditik gainera!, Wall Street-eko banku nagusiak zertan ari ziren

Krisia erabat induzitua izan da

Diru Teoria Modernoan aritzen direnek (bereziki Warren Mosler, Randall Wray eta Bill Mitchell), argi, garbi eta ozen salatu dute arazo hori

Irtenbiderantz

Austeritatearen aurka, Bill Mitchell-en proposamenak:

Banku erreforma zabala finantza merkatuko eliteen eragina eta boterea alboratzeko

Tasatze agentzia ustelak legez salatzea eta legez kanpo uztea

Finantza merkatuen erreforma zabala, espekulazio ez-produktiboa legez kanpo uzteko

Politika moldeak errebisatzea, alokairuen aldeko errenta nazionalaren birbanaketa handiagoa dagoela segurtatzeko, kontsumo-gastuaren fidatzea kreditu-hazkundean murriztearren

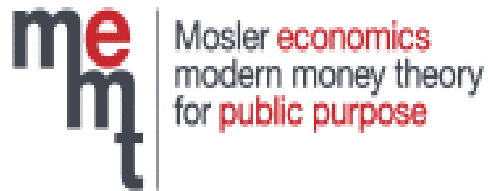
‘Hedapen orokoraren’ pentsamendu keynestar estandarra alboratzea, enpleguaren aldeko politika berezia proposatuz (**Ian Bermea**)

DTMkoak, behin eta berriz

Stephanie Kelton

Randall Wray

Warren Mosler

Eredu nazionalak:

Islandia

Eskozia

Katalunia

...

Euskal Herria

independentziaranzko bidean

“To be a Basque meant, and still means, to be a historical anomaly”

(Lauren Bergreen)

<http://www.scribd.com/doc/110186981/Euskal-Herria-independentziaranzko-bidean-11>

<http://www.scribd.com/doc/114338183/Euskal-Herria-Independentziaranzko-bidean-12>

Zipriztin zientifikoak

Idazten denaz jakitun izatea

Iluna dena ez da halabeharrez sakona, beraz, iluntasuna ez erabiltzea

Zientzia ez hartzea 'testu' gisa

Ez imitatzea zientzia zehatzak gizarte-zientzietan aritzean

Autoritatearen kontrako argudioak eta kritikak erabiltzea

Eszeptizismo metodologikoa eta eszeptizismo erradikala ez nahastea

Literatura eta DTM

Ezjakintasunaren krisi honetan
guztiok adostu duten gauza bakarra
austeritatea da

Crony kapitalismoa erreskatatzeak hauxe hartzen du,
Wall Streeten Amerika bat, Wall Streetek eta Wall Streeterako prestatua.
Gehiago hartuko du. Askoz gehiago.

To know or not to know, that's the question

Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate

Euroland, mon amour

Gobernu subirano batentzat,
ez dago solbentzia arazorik,
ez dago kreditu arriskurik

Zorra aire finetik sortua da

Ez da egon inoiz nazioarteko inongo akordiorik,
ez inon, ezta giza historian edozein denboratan ere,
nazio bat horrenbeste hobetsi zuenik

Eskari agregatuaren eskasia da giltza

Bukaera gisa

Krisian gaude. Krisia induzitua izan da

Badago Irtenbiderik

Euskal Herrian beste politika berri bat behar
dugu

Eskerrak

DTMkoei eta, oroz gain, Warren Mosleri

Gehigarria

ANAITASUNA aldizkariko zenbait artikulu (1972, 1973 eta 1975)

Nire lehen euskarazko artikuluak, Imanol Berriatuak zuzenduak, oraintxe Euskaltzaindiak digitalizatuak eta garai hartan erabiltzen zen euskara baturanzko ereduan

[http://www.euskaltzaindia.net/anaitasuna.](http://www.euskaltzaindia.net/anaitasuna)

Gehigarria

<http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/zenbait-mugarri-1>

Gehigarria

(2013ko martxoan)

DMTkoek Europaz

<http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/dtm-koek-europaz>)

Warren Mosler: magister

<http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/warren-mosler-magister>

Euskal Herria independentzianzko bidean (13)

<http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/euskal-herria-independentzianzko-bidean-13>

Zergatik ez? (1)

FED: zer da?

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>

Nola funtzionatzen du FED-ek?

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>

Altxor Publikoa: zertan datza?

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/22/dtmk-washington-i-ez-dago-epe-luzeko-defizit-arazorik/>

EBZ:

Zergatik ez da EBZ banku zentral 'normal' bat?

Zergatik ez? (2)

Eurolandia: Warren Mosler-en proposamenak

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/05/21/warren-mosler-en-proposamenak/>

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/02/14/mosler-en-eurolandiarako-proposamena/>

Zergatik ez da aipatutako guztia kontuan hartzen?

MILA ESKER!

To know or not to know, that's the question!

Jakin ala ez jakin, horra hor arazoa!

(donejurgi)